[לוטוס מדברי *Lotus lanuginosus* – פורח בערוצים במדבר (מרץ 2016)]

כתבה: ערגה אלוני

לוטוס מדברי *Lotus lanuginosus* ממשפחת הקטניות, הוא צמח רב שנתי מדברי, שרוע על פני הקרקע, ומרשים ביותר שזכות העלים המכסיפים ועשרות פרחים אדומים שצצים בצפיפות מבין העלים. כך נראה הצמח במיטבו בחודשים פברואר – אפריל.

לוטוס מדברי. צילמה: ערגה אלוני ©
להגדלה – לחצו על התמונות

בעונת היובש הוא משנה צורה: העלווה הירוקה מתייבשת והצמח נראה קמל. אך הוא נשאר עם שורש וניצנים רדומים בקרקע (המיקרפטופיט). בעונה הגשומה הוא ממהר ללבלב. בתחילה הוא מנצל את מלאי המזון האגור בשורש מצמיח ענפים, מטמיע ופורח. לקראת עונת היובש הבאה הוא מחזיר לשורש מלאי מזון להתחדשות בשנה הבאה.

עלי הלוטוס שעירים מאד. פלומת שער לבן מכסה את כל חלקי העלה והגבעול, אשר משווים לצמח מראה מכסיף. התפרחות יוצאות מחיקי העלים. הן דמויות סוכך. לעיתים הפרח בודד לרוב קבוצות של 2-8 פרחים. בעוקץ התפרחות מצויים 3 עלי חפה הנראים כעלעלים.

הגביע מאוחה בבסיסו והמשכו 5 אונות ארוכות ושעירות. במצב של ניצן מגיעות האונות עד קצה הכותרת. 5 אונות הגביע מסודרות כך ששתי אונות אחוריות שעונות על המפרש מאחור. שלוש אונות קדמיות מסודרות כך ששתים מהן, נמצאות לצד המשוטים ואחד מתחת לסירה.

הכותרת פרפרנית. המפרש גדול ובמרכזו עורק בולט. עורקי אורך אדומים נוספים, מקבילים אנכית למפרש. שולי המפרש נוטים אחורנית. שני המשוטים צמודים מקבילים

ומכסים את הסירה. לעיתים בקצותיהם כתם בהיר. הסירה קשתית ובתוכה מצויים האבקנים. בקצה הסירה מופיע לפעמים כתם שחור.
אבקנים – 10. 9 מהם זיריהם מאוחים והם עוטפים את השחלה אבקן אחד חופשי. השחלה עילית המתפתחת לתרמיל המכיל זרעים. התרמיל נפתח בשתי קשוות.
האבקת הלוטוס היא האבקת שכנים. למרות היות הפרח חסר צוף, מבקרים אותו חרקים רבים בעיקר דבורים יחידאיות. האבקת שכנים מתאפשרת בזכות הפרדה בזמן בהבשלת אברי המין הזכריים והנקביים. תחילה, כאשר עדין הפרח במצב של ניצן, מבשילים האברים הזכריים שהם האבקנים. גרגירי האבקה הבשלים מצטברים בראש הסירה. כאשר מתחילים חרקים לבקר פרחים, הם נוחתים על הסירה והמשוטים כדי להגיע אל מרכז הפרח. לחץ משקל החרק גורם לשחרור האבקנים שהצטברו בסירה. אלה משתרבבים החוצה ונדבקים לגוף החרק, וכך הם מועברים לפרח אחר. רק לאחר הבשלת האבקנים מבשילה השחלה, והצלקת כשירה לקלוט אבקה שהובאה אליה מפרח אחר. הפרי תרמיל צר וארוך המכיל זרעים רבים פוריים. בעת הבשלת התרמיל הוא משנה צבעו לחום כהה. הוא נפתח בשתי קשוות ומשחרר זרעים. הנביטה טובה. בארץ מצויים 14 מינים של לוטוס.

לוטוס מדברי
מימין – עלים שעירים וניצני פרח עם עלי גביע שעירים. משמאל – דבורה מבקרת בפרח. צילמה: ערגה אלוני ©
להגדלה – לחצו על התמונות

מיני **הסוג** לוטוס הם צמחים חד או רב שנתיים, רובם בעלי פרחים צהובים ורודים או לבנים. **לוטוס מדברי** הוא יחיד בצבעו האדום. סימן מאפיין של הסוג הוא עלה תלתני שבן שלושה עלעלים יוצאים מנקודה אחת בראש ציר העלה, כאשר בבסיס הפטוטרת מצויים שני עלי לוואי הנראים כמו עלעלים, אך קטנים מהם מעט.

עקב מראהו האטרקטיבי, נעשו לאחרונה ניסיונות להכניס את הלוטוס המדברי לגינות הנוי. הצמח שכיח בנגב ובערבה, הוא גדל בערוצים במדבריות חמים ולצדי כבישים. תפוצתו העולמית משתרעת בדרום המזרח התיכון.

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2016 לוטוס מדברי Lotus lanuginosus – פורח בערוצים במדבר (מרץ 2016), "פורחים עכשיו", כתב-עת "כלנית" מספר 3.
/https://www.kalanit.org.il/lotus-lanuginosus